

CARRERS, PLACES, PARCS I JARDINS

JULI PERNAS I LÓPEZ

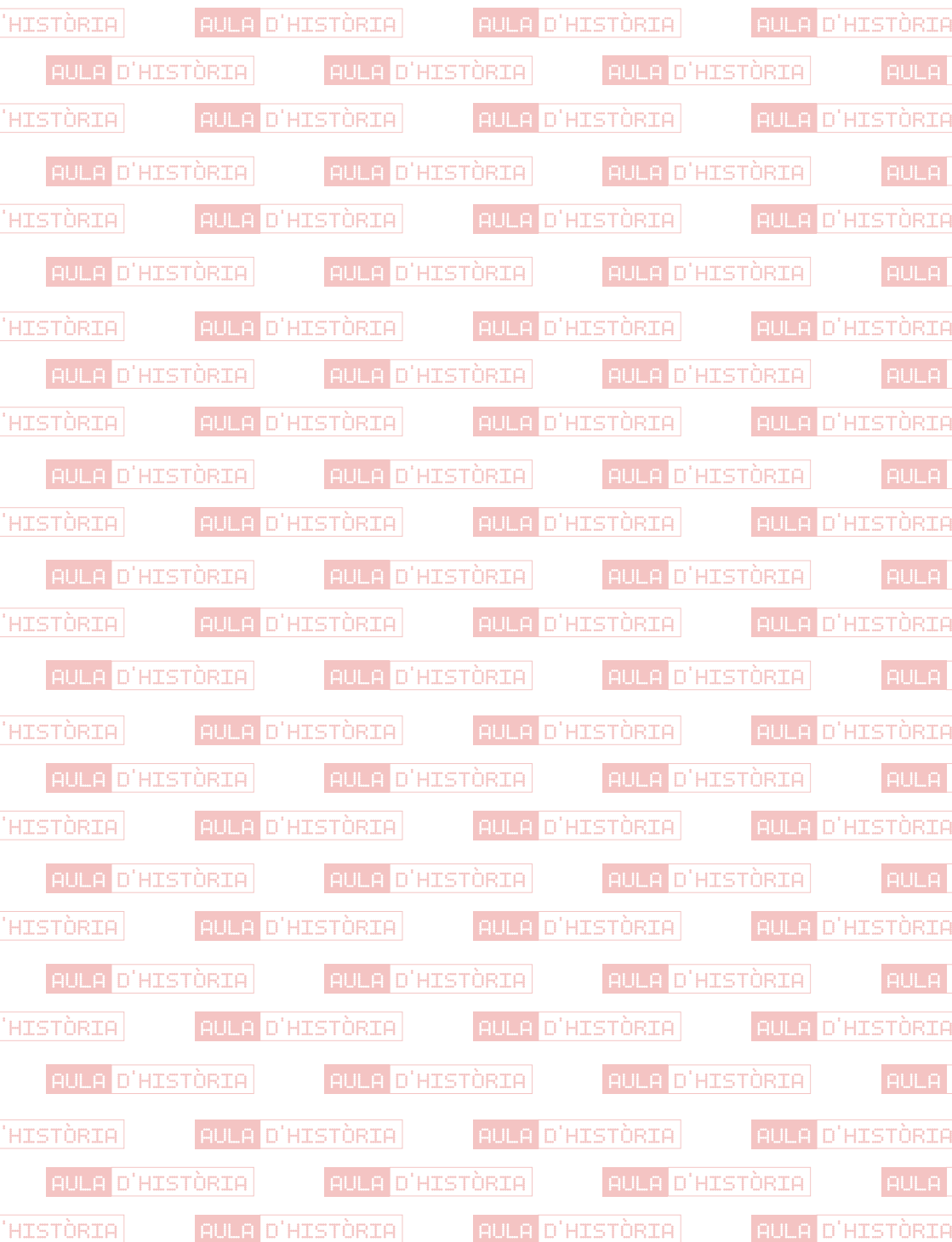

Fundació Barcelona Olímpica

AULA D'HISTÒRIA

AULA D'HISTÒRIA

Aquesta col·lecció, realitzada des del Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport Joan Antoni Samaranch, pretén donar a conèixer l'esport barceloní i català del segle XX i la seva rica història d'esdeveniments i episodis significatius que serviren d'experiència per als Jocs Olímpics de 1992.

Editat per: Fundació Barcelona Olímpica
© CARRERS, PLACES, PARCS I JARDINS
Pernas López, Juli
1a edició – Barcelona, Espanya: 2016

Fotografies pàgines interiors tots els drets reservats:

- Arxiu Fundació Barcelona Olímpica	
© FBO / Desconegut	Pàg. 11
© FBO / Desconegut	Pàg. 13
© FBO / Desconegut	Pàg. 16
© FBO / Desconegut	Pàg. 18
© FBO / M. Salomé C	Pàg. 18
© FBO / Desconegut	Pàg. 21
© FBO / Desconegut	Pàg. 39
© FBO / Cristian Herrera	Pàg. 36
© FBO / Cristian Herrera	Pàg. 37
© FBO / Cristian Herrera	Pàg. 38
- Arxiu Fotogràfic de Barcelona	
© AFB / Desconegut	Pàg. 8
© AFB / Desconegut	Pàg. 29
© AFB / Desconegut	Pàg. 43
- Comitè Olímpic Espanyol (COE)	
Font: COE / Desconegut	Pàg. 43
- Comité International Olympique (CIO)	
© 1980 / Comité International Olympique (CIO)	Pàg. 40
© 1912 / Comité International Olympique (CIO)	Pàg. 41
© 1928 / Comité International Olympique (CIO)	Pàg. 41
© 1932 / Comité International Olympique (CIO)	Pàg. 41
© 1904 / Comité International Olympique (CIO)	Pàg. 41
© 1952 / Comité International Olympique (CIO)	Pàg. 41
© 1956 / Comité International Olympique (CIO) / United Archives	Pàg. 41
© 1988 / Comité International Olympique (CIO) / STRAHM, Jean-Jacques	Pàg. 41
© 1972 / Kishimoto/IOC	Pàg. 41
© 1920 / Comité International Olympique (CIO)	Pàg. 41

© Portada: Arxiu Fundació Barcelona Olímpica / M. Salomé C

© Altres textos pàgines interiors: Els autors esmentats.

INSTRUCCIONS ESPECIALS I ALTRES NOTES

© Tipografies:

S'han utilitzat 5 tipografies

- Nom: BPDots-Atrevit. - Nom: OratorStd. - Nom: OratorStd-Slanted.

- Nom: PTSans-Regular. - Nom: PTSans-Italic.

© Disseny gràfic: Fundació Barcelona Olímpica / M Salomé C.

© Correcció lingüística: ECHOES Translations

Dipòsit legal: B-8634-2016

Imprimeix: qpprint

Imprès a Espanya

CARRERS,
PLACES,
PARCS I
JARDINS

Autor
JULI PERNAS LÓPEZ

Fundació Barcelona Olímpica

dedicat a Joan Manel Surroca¹

És curiós destacar que entre els milers de noms de carrers i places que hi ha a la ciutat de Barcelona, només un petit grup està dedicat a esportistes i dirigents esportius; en canvi, n'hi ha 136 que corresponen a sants; 52 a santes i 46 a doctors. També hi ha una nodrida representació eclesiàstica, 13 pares de l'església, 8 cardenals, 5 bisbes i 5 canonges, 11 ports, dels quals dos pertanyen a la Xina, i 6 almiralls. Considero que aquesta representació no està gens proporcionada, sobretot tenint en compte la importància i el paper cabdal que l'esport té a la nostra societat, i especialment a la ciutat de Barcelona. És cert, com veurem més endavant, que també hi ha alguns altres noms relacionats amb l'esport, i fins i tot el nom de ciutats que han estat seu de Jocs Olímpics, però, en qualsevol cas, hi ha mancances significatives.

La potestat d'estudiar les propostes de noms per a carrers i places li correspon a la *Ponència de Nomenclàtor dels carrers de Barcelona*, que està presidida pel Regidor de Cultura, i en la què intervenen altres àrees municipals. Les propostes són analitzades per la Ponència, i una vegada consultats els Districtes Municipals, s'eleva a l'Alcalde, "*que és qui, si és el cas, signa l'aprovació definitiva de la nova denominació*"². Qualsevol ciutadà o entitat pot presentar-hi propostes, només cal tenir en compte que en el cas de tractar-se d'una persona, aquesta ha d'haver mort cinc anys abans, exceptuant si aquesta persona ha rebut la medalla d'or de la ciutat.

La representació d'esportistes en els noms dels carrers o en places de la ciutat és molt reduïda, només hi figuren tres noms: un gimnasta, Joaquim Blume i dos futbolistes, Ricard Zamora i Josep Samitier.

El carrer **Joaquim Blume i Carreras** (1933-1959) és el primer carrer dedicat a un esportista i té darrera una història interessant. La construcció del Palau d'Esports de Barcelona, que es va inaugurar el juliol de 1955 amb motiu dels Jocs Mediterranis, va provocar una interessant controvèrsia entre els periodistes Santiago García i Sabater Rosich al diari *La Vanguardia*. Santiago García comentava que uns dels carrers limítrofs amb el nou edifici no tenia nom, però malgrat que "*sona el d'un esportista espanyol, l'Ajuntament té el criteri*

1 Joan Manel Surroca, periodista, gestiona un interessant blog, *El Marcador*, ple d'articles d'interès d'esport i olimpisme. És autor de l'article *Las calles de Barcelona y el deporte*, aparegut el 4 d'octubre de 2011.

2 Per a més informació, consulteu la pàgina web www.bcn.es/nomenclator/

JOAQUIM
BLUME I
CARRERAS

^ CARRER DE JOAQUIM
BLUME, 08004 BARCELONA,
BARCELONA, ESPANYA

Latitud: 41.372261

Longitud: 2.15552

de no donar als carrers noms de persones en vida”³. Uns dies després, José Sabater Rosich, en un article titulat *Moment oportú per reparar un oblit*, advocava en canvi per donar a aquest carrer el nom d'un oblidat dirigent i periodista esportiu: Narcís Masferrer⁴. D'aquesta manera es compliria “un deute que Barcelona té amb qui va propulsar els esports amb entusiasme i encert”⁵. Sabater Rosich sempre havia mantingut una estreta relació amb l'esport, i era redactor de *La Vanguardia* des de finals de la dècada dels vint. Fins i tot va arribar a ocupar un lloc de responsabilitat en el Comitè d'Esports de l'Exposició Universal de Barcelona (1929). Ell sabia, per tant, que un dels promotors de la causa olímpica a Espanya, i que va influir de manera notable en la construcció de l'estadi de Montjuïc, era Narcís Masferrer. “L'estadi de Barcelona, avui per a l'Exposició, i demà per al Municipi, és i serà una càrrega, però en el pressupost de cultura ha de tenir el seu capítol: és tan convenient per al poble com les aules”⁶. La proposta de Sabater no va prosperar, al carrer se li va donar el nom del *General Moscardó*. Aquesta proposta va ser presentada pel regidor/ponent d'esports, Joan Antoni Samaranch, que va ocupar aquest càrrec poc abans dels Jocs Mediterranis. La proposta va ser aprovada pel Ple Municipal de l'1 de novembre de 1956⁷; i en el mateix Ple es va aprovar que el carrer de davant portés el nom de *Il Jocs Mediterranis*⁸.

El 21 de desembre de 1979, Josep Miquel Abad, Tinent d'Alcalde de l'Ajuntament de Barcelona, informava al Ple Municipal l'acord de la Comissió Permanent per a canviar el nom a 59 carrers i adoptar-los al nomenclàtor en català. El canvi responia, fonamentalment, a criteris de recuperació cultural i històrica. D'aquesta manera, el carrer dedicat al General Moscardó (1878-1956), militar feixista que va ostentar els càrrecs de Delegado Nacional de Deportes i President del Comitè Olímpic Espanyol des del final de

3 *La Vanguardia*, 2 juliol 1955.

4 Narcís Masferrer i Sala (1867-1941) va ser fundador de la revista *Los Deportes* i de *El Mundo Deportivo*; més tard va assumir la direcció de la revista *Stadium* (1911-1930) i a continuació va ser redactor en cap d'esports de *La Vanguardia*. Com a dirigent va impulsar un gran nombre d'organitzacions esportives, entre les quals destaquen: l'Associació Catalana de Gimnàstica, la Societat Gimnàstica Espanyola, la Unión Velocípeda Española, el Sindicat de Periodistes Esportius, el Comitè Olímpic Català i la Confederació Esportiva de Catalunya. També va assumir càrrecs directius al FC Barcelona, a la Federació Catalana de Futbol i al Comitè Olímpic Espanyol. Després de la guerra va ser President de la Federació Española de Ciclisme.

5 *La Vanguardia*, 12 juliol 1955.

6 *La Vanguardia*, 8 novembre 1929.

7 José Moscardó Ituarte (1878-1956).

8 *La Vanguardia*, 1 de novembre de 1956.

la guerra i fins la seva mort, passava a ésser carrer *Joaquim Blume*. Aquest esportista, que va revolucionar la gimnàstica espanyola, havia vist trencada tràgicament la seva carrera esportiva l'any 1959, com a conseqüència d'un fatal accident d'aviació, en el qual també varen perdre la vida la seva esposa i la resta de companys d'equip. Fins aquell moment, havia aconseguit sis medalles d'or als Jocs Mediterranis de 1955, els millors resultats en diversos torneigs internacionals i quatre medalles d'or en el Campionat d'Europa de París l'any 1957. No va poder aconseguir cap medalla olímpica, ja que tot i ser un dels principals candidats a pujar al pòdium, no va assistir als Jocs Olímpics de Melbourne (1956). El Comitè Olímpic Espanyol, que aleshores estava presidit per José Antonio Elola Olaso, va renunciar a participar-hi per la invasió aquell any de les tropes de la Unió Soviètica a Hongria.

Al següent esportista, el porter de futbol **Ricard Zamora i Martínez** (1901-1978), li van dedicar una plaça i un passatge⁹, situats on havia estat el camp de futbol de la Carretera de Sarrià, l'antic camp dels *pericos*. El tractament informatiu de la notícia va ser molt important. En el suplement *La Revista* del diari *La Vanguardia*, dos periodistes prestigiosos, Francesc González Ledesma¹⁰ i Lluís Permanyer¹¹, van escriure sobre el tema. El primer destacava: *"Pocas veces, en efecto, una decisión del Ayuntamiento ha tenido un tan amplio respaldo sentimental, una aquiescencia popular absoluta.... La Vanguardia, a través de escritos de Lluís Permanyer y Mercé Varela había pedido calles para Zamora y Samitier. Parece mentira que hasta ahora no se haya premiado así a un hombre que despertó admiración y en sus paseos por el mundo llevó el orgullo a Barcelona"*. Zamora, un jugador que en les dècades dels anys 20 i 30 va ser considerat un dels millors jugadors del món, havia jugat, entre d'altres llocs, a l'Espanyol, al Barça i al Real Madrid. Va formar part de la selecció espanyola que va assolir la medalla de plata en els Jocs Olímpics d'Anvers

9 Aquesta plaça havia estat dedicada a Ricardo Villa, fundador de la Banda Municipal de Madrid.

10 Francesc González i Ledesma, va treballar com a periodista en *El Correo Catalán* i *La Vanguardia*, on va arribar a ésser redactor en cap. Com escriptor va debutar fent historietes per l'editorial Bruguera i novel·les del *Far West*, que escrivia sota el pseudònim de *Silver Kane*. Després s'especialitzaria en la novel·la negra. En la seva producció destaquen les novel·les que tenen com a protagonista el comissari *Ricardo Méndez*, així com *Barcelona*, la ciutat on es desenvolupen les seves aventures. En la seva carrera va assolir nombrosos premis, entre altres el *Premi Internacional de Novel·la* (1948) i el *Premi Planeta* (1984).

11 Lluís Permanyer i Llagós, com a periodista va debutar a la revista *Destino*, però a partir de 1966 va estar lligat a *La Vanguardia*. És autor de diverses obres sobre poetes catalans (Brossa i Sagarra); artistes (Tàpies, Clavé i Miró) i de la història de la ciutat. Ha estat guardonat amb diversos premis, entre ells el *Premi Luca de Tena* (1969), *Ciutat de Barcelona de periodisme* (1987) i el Premi Nacional de Periodisme de Catalunya (2008).

RICARD
ZAMORA I
MARTÍNEZ

^ PASSATGE DE RICARD
ZAMORA, 08017 BARCELONA,
BARCELONA, ESPANYA

Latitud: 41.392629

Longitud: 2.133342

(1920). Durant la Guerra Civil es va exiliar i, una vegada finalitzada, va jugar amb l'*Atlético Aviación* (actual Atlético de Madrid). Va ser entrenador de l'*Atlético Aviación*, del Celta de Vigo, del Màlaga, de l'Espanyol i de la Selecció Espanyola de 1952. Fins i tot va fer d'actor, al costat d'altres futbolistes coneguts com ara Guillermo Gorostiza i Jacinto Quincoces, a la pel·lícula *Campeones*. Una comèdia dirigida l'any 1943 per en Ramón Torrado. Lluís Permanyer subratllava que l'esportista també forma part de la història, i ens feia un apunt històric. "*El nomenclátor tiene la misión esencial de orientarnos en el laberinto urbano. El origen de las lápidas y la numeración fue la reacción del poder ante la acción popular de impedir que los soldados de Espartero recaudaran la multa que les había sido impuesta por los levantiscos; y es que en una sola noche borraron todos los nombres y números que figuraban pintados en las calles, despistándolos así eficazmente. El nomenclátor tiene también por misión destacar y enaltecer hitos de la memoria colectiva*"¹². L'acte de destapar la placa de marbre de la plaça va ser el 15 de gener de 1993, i la varen fer a l'unison l'Alcalde Pasqual Maragall i el President del Reial Club Deportivo Espanyol, Julio Pardo, principal promotor de la iniciativa. Els acompanyaven la vídua de Zamora, Pilar Galdiano; el Secretari General de l'esport de la Generalitat de Catalunya, Josep Lluís Vilaseca, i d'altres autoritats. També hi estaven representats els futbolistes, amb els mítics Kubala, César i Di Stefano.

La reacció del costat *culer* va ser immediata, aquell mateix mes el Fòrum Samitier, presidit per en Jaume Llauredó, va sol·licitar a l'Alcalde Pasqual Maragall que un carrer dugués el nom del llegendari futbolista **Josep Samitier i Vilalta** (1902-1972)¹³. El jugador va fitxar pel club blaugrana amb 17 anys, provinent de l'*Internacional de Sants*. El cost dels traspassos no tenia res a veure amb els d'avui dia: un vestit amb armilla i un rellotge. Durant el seu periple esportiu en el F.C. Barcelona, 13 anys, va guanyar nombrosos títols, entre els què destaquen cinc campionats d'Espanya i la primera Lliga Nacional, que es va disputar la temporada 1928-1929. Per la seva elasticitat i malabarisme amb la pilota se'l coneixia com a *l'home llagosta* i *el mag*. Com Zamora, va formar part de la selecció olímpica a Anvers'20. Va abandonar el Barça i va marxar al Real Madrid, segons alguns per desavinences econòmiques amb el club, segons d'altres per un malentès. Al club merengue coincidiria amb Zamora. Quan va esclatar la Guerra Civil se'n va anar a França, on va jugar fins a la seva retirada al OGC Nice. Curiosament, allà tornaria a coincidir amb *el diví* Zamora. Va seure a la banqueta d'entrenador amb els equips Atlético de Madrid, OGC

12 *La Vanguardia*, 16 de gener de 1993.

13 *El Mundo Deportivo*, 14 de gener de 1993.

JOSEP
SAMITIER
I VILALTA

^ CARRER DE JOSEP SAMITIER,
08028 BARCELONA,
BARCELONA, ESPANYA

Latitud: 41.382443

Longitud: 2.118515

Nice i F.C. Barcelona. Amb ell els blaugrana van aconseguir el títol de Lliga la temporada 1944-45, títol que no guanyaven des de 1929, quan Samitier era el davanter estrella de l'equip. La seva popularitat i simpatia li va permetre realitzar anuncis publicitaris, i fins i tot debutar a la pantalla amb un paper secundari a la pel·lícula *Once pares de botas*, que va ser dirigida l'any 1954 per en Rovira Beleta i en la què també apareixen els futbolistes Antoni Ramallets i Francisco Javier Marcat¹⁴. També per a aquesta ocasió González Ledesma va escriure l'article, *Samitier vuelve a Les Corts*, on va exposar una informació interessant: “*No todo el mundo sabe que el periodista Andrés Mercé Varela, precisamente en las páginas de La Vanguardia, ya propuso que se dieran sendas calles a Zamora y Samitier.... ¡en 1985!*”¹⁵. El carrer està situat molt a prop de les instal·lacions del F.C. Barcelona. La inauguració del carrer de Josep Samitier va tenir lloc el 16 de setembre de 1993. L'acte va estar presidit per l'Alcalde Maragall, el President del Barça, Josep Lluís Núñez, la Regidora del Districte de Les Corts, Teresa Perelló, el Governador Civil, Ferran Cardenal, el Secretari General de l'Esport, Josep Lluís Vilaseca, el President del Fòrum Samitier, Jaume Llauredó, la Tina Soler, vídua del futbolista, així com directius del Barça, jugadors (entre aquests hi havia Di Stefano) i l'entrenador, Johann Cruyff. La veritat és que la font de González Ledesma no era certa. L'article d'Andreu Mercé Varela¹⁶ es va publicar a *La Vanguardia* el 15 de gener de 1987, quan la ciutat de Barcelona ja havia estat nominada seu dels XXV Jocs Olímpics, i es titulava *El deporte en nuestras calles*. El paràgraf que feia referència a Zamora i Samitier deia: “*Barcelona cuenta solamente con siete calles con la denominación de hombres del deporte*”¹⁷... *Esta es una deuda que la ciudad debe pagar a hombres como Pep Samitier y Ricardo Zamora, los dos primeros españoles que alcanzaron subir a un podio olímpico y son todavía ídolos de nuestro deporte*”. En el seu article defensava fermament la necessitat de donar als carrers noms d'esportistes. “*Dar el nombre de las figuras deportivas de nuestro país, o del deporte mundial, es una forma de educar a nuestras actuales y futuras generaciones de ciudadanos, en ese mundo mágico y sugestivo del deporte*”.

14 *El Mundo Deportivo*, 9 d'octubre de 1954.

15 *La Vanguardia*, 17 de setembre de 1993.

16 Andreu Mercé Varela (1918-2010) va ser periodista dels diaris *La Vanguardia*, *El Mundo Deportivo*, *Tele-Exprés*, *ABC*, *Life*, *l'Equipe*, *Sports Illustrated* i la *Tribune de Lausanne*; membre de la comissió de premsa del CIO i autor de diversos llibres: *D'Olympia a Munich*, *Pierre de Coubertin*, *Los Juegos*, *Olimpiada 1976 Montreal Innsbruck*. També va dirigir la *Enciclopedia Mundial de Fútbol*.

17 Aquesta referència és incorrecta, el 1987 no hi havia set carrers amb noms d'esportistes.

A més a més dels esportistes, la ciutat ha dedicat alguns carrers i places a un altre grup de personalitats relacionades amb l'esport, concretament a quatre dirigents *catalans*: Joan Gamper, Josep Sunyol, Nemesi Ponsati i Carles Ferrer i Salat; a un dels pioners del bàsquet a Espanya, Eusebi Millán; al periodista i dirigent Ramón Torres Casanovas; al periodista i professor d'educació física, José Millán González; a Pierre de Coubertin, restaurador dels Jocs Olímpics; i a Lucius Minicius Natalis Quadronius Verus, campió olímpic a l'Antiguitat com a propietari de la quadriga que va guanyar el 129 dC.

Hans-Max Joan Gamper Haessig (1877-1930) té l'honor d'ésser la primer persona vinculada a l'esport a qui van dedicar un carrer. El 24 de juny de 1934 el F.C. Barcelona va organitzar un festival esportiu per homenatjar el seu fundador. En el desaparegut camp de Les Corts es van disputar dos partits, el primer entre els veterans del Sabadell i del Barcelona; el segon entre els primers equips de l'Athletic de Bilbao i del Barcelona. El fill de Gamper, que va ser un destacat nedador, va fer la sacada d'honor. Els *culers* es van imposar als *leons* per 4-2 en un emocionant partit. Finalitzat el Festival, la comitiva d'autoritats va dirigir-se a l'antic carrer de *Crisantemos*¹⁸ per a procedir a destapar la placa que portava el nom de Joan Gamper. En el lloc on es va destapar la placa s'hi va instal·lar una petita tribuna, des d'on va parlar el President del club, Joan Coma; el Cònsol de Suïssa, que va parlar també en nom de la vídua; el Regidor Vicente Barnades, que representava a l'Alcalde, Carles Pi i Sunyer; i va tancar l'acte el President de la Generalitat de Catalunya, Lluís Companys, que va dir: "*El pueblo catalán sabrá conservar con amor esta placa (calle) que perpetúa la memoria de un hombre de corazón que tanto amó a nuestra tierra contribuyendo a la iniciación de una obra deportiva que es orgullo y fortaleza física del pueblo de Catalunya*"¹⁹. Després de la Guerra Civil el carrer va tornar a anomenar-se *Crisantemos*, fins que el març de 1947 la Comissió Municipal Permanent va acordar tornar a recuperar el nom de Gamper.

A l'article abans esmentat de l'Andreu Mercé Varela, es feia referència al fet que alguns lectors del diari havien adreçat *cartes al director* demanant que el renovat estadi de

18 Segons el Diccionari Nomenclàtor de les vies públiques de Barcelona, aquest carrer abans es va dir *Exportación* (1909-1911) i *San José* (1848-1909). Finalitzada la Guerra Civil el carrer va tornar a nomenar-se *Crisantemos*. El 1947 recuperaria de nou el nom de *Joan Gamper* (*La Vanguardia*, 6 de març de 1947).

19 *El Mundo Deportivo*, 25 de juny de 1934.

HANS-MAX
JOAN GAMPER
HAESSIG

^ CARRER DE JOAN GAMPER,
08014 BARCELONA,
BARCELONA, ESPANYA

Latitud: 41.387617

Longitud: 2.133536

Montjuïc duqués el nom de **Nemesi Ponsati i Solà**²⁰ (1897-1980)²¹. *“Tuve la suerte de conocer y tratar a aquel patricio que se llamó Nemesio Ponsati. Viví el rigor amable de su trato. Comprobé la seductora pedagogía de su sentido deportivo. Cuento por centenares los deportistas que se iniciaron en el atletismo, y en otras disciplinas, bajo el maestrazgo de aquel probo farmacéutico que prodigaba mayores cuidados a sus “nens del club” que a su botica de la plaça Nova”*. Nemesi Ponsati va estar vinculat tota la seva vida al Club Natació Barcelona. Com a esportista, va practicar la natació i el waterpolo, i va arribar l'any 1921 a la presidència de la Federació Catalana de Natació. Després de la guerra va ser President del club *cenebista* de 1939 a 1942, i va acabar essent President de la Federació Catalana d'Atletisme durant el quinquenni 1948-1952. Ponsati va ser un gran dirigent, però tothom el recorda especialment per la seva incansable tasca pedagògica orientada al jovent. Quan es va reconstruir l'estadi de Montjuïc, van ser diverses les peticions sol·licitant batejar l'estadi amb el seu nom, però l'Ajuntament de Barcelona va declinar batejar-lo amb el nom d'una persona, i feia extensible el criteri a les altres d'instal·lacions olímpiques. L'acord, en el qual van participar tots els grups del Consistori, va ser referendat pel Ple Municipal el 19 d'abril de 1989²². No obstant, el Regidor d'Esports, Enric Truño, no va descartar *“dar el nombre de diversas personalidades a algunas de las puertas de acceso al estadio y denominar Plaza Nemesi Ponsati al espacio que se creará entre el estadio y el palacio olímpico”*. La promesa es va acomplir, i la plaça que hi ha davant de l'entrada principal de l'Estadi Olímpic Lluís Companys porta el nom de Ponsati. No obstant, no he trobat cap referència a la premsa del dia oficial de la seva inauguració. En el *Diccionario Nomenclátor de les vies públiques de Barcelona* de Jesús Portavella i d'Isidoro es detalla el 18 d'abril de 1989 com la *“data d'aprovació de la via o l'any a partir del qual se'n té informació”*.

Josep Sunyol i Garriga (1898-1936) comparteix dos similituds amb en Joan Gamper: els dos van ser presidents del F.C. Barcelona i els seus carrers estan ubicats al districte de Les Corts. El primer es va suïcidar, el segon va tenir una mort més tràgica, afusellat pels *nacionals* a la serra de Guadarrama. El carrer de Josep Sunyol, que va ser inaugurat el 3 de novembre de 1997, comença al carrer Doctor Ramon Solanich a l'Hospitalet i arriba a l'Avinguda de Xile. A la inauguració no hi va assistir l'Alcalde Joan Clos i va delegar

20 Per a més informació consulteu Miquel Robert i Ferrer. *Nemesi Ponsati: un pedagogo del deporte*. Citius, Altius, Fortius, volum 3 n° 2, 2010.

21 També es van proposar els noms de Joan Antoni Samaranch i Lluís Companys.

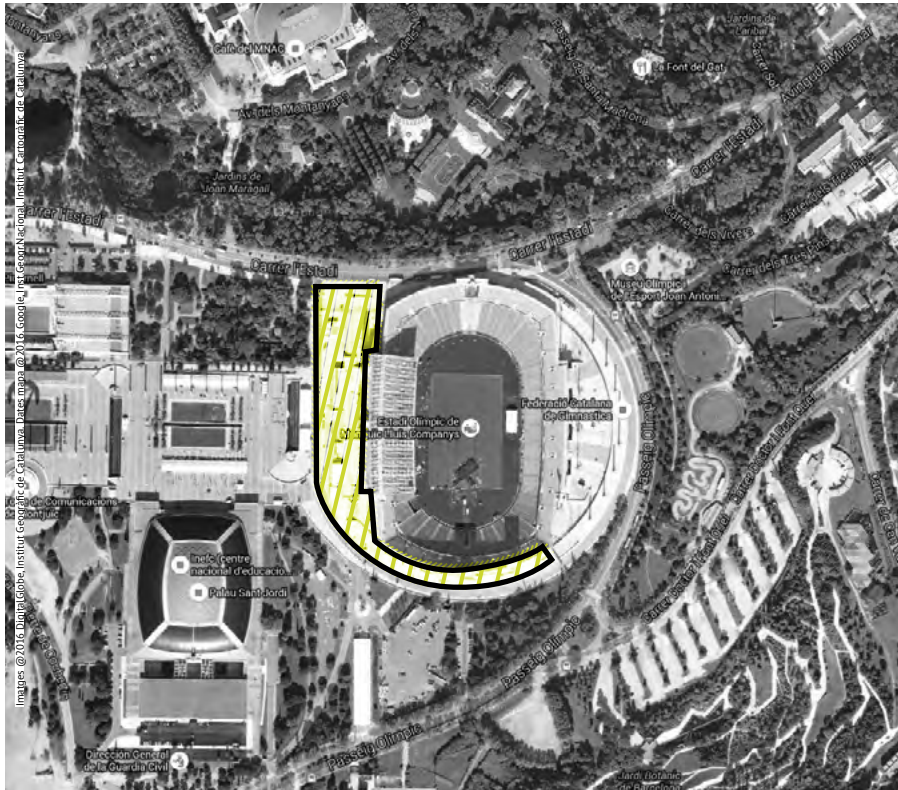
22 *El Mundo Deportivo i La Vanguardia* 19 d'abril de 1989.

^ PLAÇA DE NEMESI PONSATI,
08038 BARCELONA,
BARCELONA, ESPANYA

Latitud: 41.364799

Longitud: 2.153971

l'assistència al Regidor d'Esports Albert Batlle. A l'acte estaven presents el President del club, Josep Lluís Núñez, que anava acompanyat de l'historiador Jaume Sobrequés; Joan Reventós, President del Parlament de Catalunya, que va remarcar en la seva intervenció que amb aquest homenatge *"se estaba saldando una deuda histórica"* i Francesc Gordo, President de l'Associació d'Amics de Josep Sunyol. Aquesta associació havia promogut l'any anterior la col·locació d'un monòlit commemoratiu en el lloc on van afusellar en Josep Sunyol i els seus acompanyants. En Josep Sunyol era en aquell moment diputat d'Esquerra Republicana i l'impulsor del setmanari catalanista i esportiu *La Rambla*, que va sortir al carrer el 1930 sota el lema *d'Esport i Ciutadania* i que va tancar les portes el 1936.

L'últim dirigent a qui se li ha dedicat un carrer és a **Carles Ferrer i Salat** (1931-1998). El Consell Plenari del Districte de Les Corts del mes de juliol de 2009, després de comptar amb l'informe favorable de la Ponència de Nomenclàtor, va aprovar per majoria, i només amb l'abstenció d'Esquerra Republicana, donar el nom de Ferrer i Salat a un vial que hi ha entre l'avinguda d'Albert Bastardas i el terme municipal de l'Hospitalet de Llobregat, al costat del Parc metropolità de Can Rigal. En Ferrer i Salat va ser President de Foment del Treball Nacional (FTN), així com de la Confederació Empresarial de Catalunya, i fundador l'any 1977 de la Confederació Espanyola d'Organitzacions Empresarials (1977-1984). Com a esportista va destacar en tennis, on arribaria a ser campió d'Espanya júnior (individual i dobles els anys 1947 i 1948); va formar part de l'equip de la Copa Galea els anys 1948 i 1949; l'any 1953 es va proclamar Campió d'Espanya davant l'Emilio Martínez; i va formar part de l'equip de Copa Davis els anys 1953 i 1954. Com a dirigent va arribar a la presidència del Comitè Olímpic Espanyol l'any 1987, càrrec que ocuparia fins a la seva mort l'any 1998; i de la mà de'n Joan Antoni Samaranch, va ser escollit membre del CIO en la 90a Sessió celebrada a Lausanne del 3 al 5 de juny de 1985.

A **Ramon Torres i Casanovas** (1897-1983), conegut com a *l'avi Torres*, se li va dedicar una plaça al barri de Sants. Aquesta iniciativa va sorgir del *Club Ciclista Spring* i la plaça va ser inaugurada per l'Alcalde Jordi Hereu el 27 de març de 2010. En Ramon Torres va ser el fundador i primer President de la secció de ciclisme de la Unió Esportiva de Sants (1922), entitat que a partir de 1923 va assumir la responsabilitat d'organitzar *La Volta*. Com a periodista, va debutar en *El Diluvio*, però per a tothom ha passat a la història per les seves cròniques ciclistes a *El Mundo Deportivo*, en tres períodes diferents: de 1925 a 1928, de 1935 a 1945 i de 1950 a 1968. Tal i com diu en Joan Plans Bosch a l'article *Cuando un amigo se va*, publicat a *El Mundo Deportivo* el 29 de setembre de 1983, un

CARLES
FERRER
I SALAT

^ CARRER CARLES FERRER
SALAT, 08028 BARCELONA,
BARCELONA, ESPANYA

Latitud: 41.379722

Longitud: 2.106711

dia després de la mort del periodista: *“Las crónicas de Ramón Torres constituían el gran atractivo de las ediciones del lunes, por sus comentarios, vistos desde una óptica distinta de la habitual. Pienso que todos los corredores de los años veinte y treinta preferían las descripciones de Ramón Torres de sus proezas, que los premios que habían conseguido”*. Durant tota la seva vida va rebre nombroses distincions, de les quals cal destacar la medalla del *Tour de França* que va rebre l'any 1959 de mans de Jacques Goddet, Director d'aquesta prova emblemàtica de 1936 fins a 1987.

José Millán González (1893-1939) té dedicat un carrer al districte d'Horta-Guinardó. Millán és un personatge totalment desconegut en el món de l'esport. El Diccionari Nomenclàtor apunta que era *“periodista i publicista. Professor de cultura física de l'Escola del Treball i de les institucions municipals de cultura de Barcelona. Nomenat, l'any 1925, per l'Ajuntament de Barcelona, professor d'Educació Física. Organitzador de festes populars dedicades especialment als nens i nenes, i a la joventut en pro de l'educació física a les escoles”*. Segons indica el mateix nomenclàtor, el carrer està documentat a partir del 16 d'abril de 1940. Com a periodista va col·laborar a partir de 1926 amb *Stadium*, la revista esportiva editada a Barcelona entre els anys 1911 i 1930, del qual també va ser secretari; i més tard amb el diari *La Razón*. Va ser membre de la junta de la Cooperativa de Periodistes per a la construcció de Cases Barates a Barcelona; va formar part de la comissió de festeigs del Sindicat de Periodistes Esportius i va ser President de la Secció Barcelonessa de la Federació Ibèrica de Societats protectores d'animals i plantes. L'any 1935 el govern francès li va concedir *“la medalla de honor de plata de la Educación Física”*²³ pels serveis prestats en pro de l'educació física i els esports. Militant de la Falange Tradicionalista i de les JONS, va ser un dels 39 afusellats el 30 de gener de 1939 en el Santuari de Santa Maria de Collell a Girona²⁴, que s'havia convertit en una presó des de 1936. Sobre els fets succeïts en aquest santuari durant la Guerra Civil, l'escriptor Javier Cercas va publicar l'any 2001 la seva novel·la *“Soldados de Salamina”*; que dos anys més tard portaria a la gran pantalla el director de cinema David Trueba.

Lucius Minicius Natalis Quadronius Verus va ser un personatge de la Barcino (el nom llatí de Barcelona) del segle II dC, i que va ocupar diversos càrrecs en l'Imperi Romà. Li agradaven els cavalls, i va decidir participar en els Jocs d'Olímpia. L'any 129, la seva quadriga va guanyar la prova. Per deixar constància d'aquesta fita, va donar el carruatge

23 *La Vanguardia*, 15 de desembre de 1935.

24 *La Vanguardia*, 17 de març i 20 de maig de 1939.

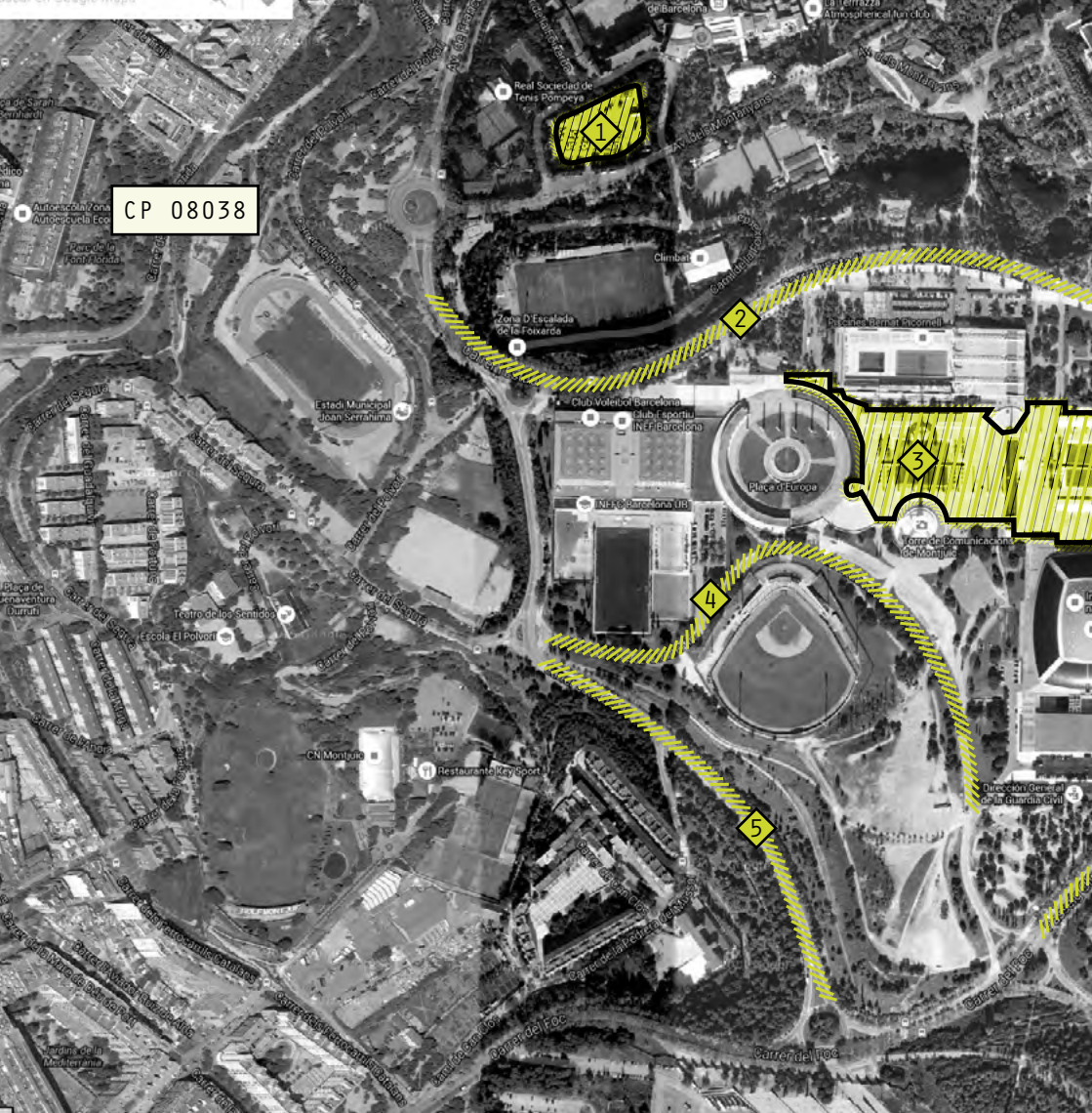
i va erigir una estela al santuari d'Olímpia. El mèrit era de l'auriga que va conduir els cavalls, no pas d'ell, però a les competicions equestres dels Jocs Olímpics de l'Antiguitat, el premi, la corona en branques d'olivera, no es donava a l'auriga o al genet sinó al propietari dels cavalls. Sigui com sigui, és oficialment el primer guanyador olímpic barceloní. La seva història va arribar al públic per primera vegada des de les pàgines de *La Vanguardia*²⁵, amb un article signat per en Frederic-Pau Verrié, descobridor de l'estela i el pedestal a Olímpia. Lucius Minicius no tornaria a sortir a la *palestra* fins deu anys més tard. El 17 d'octubre de 1981, la Generalitat de Catalunya va organitzar el *Dia de l'Olimpisme* al Palau de la Generalitat. Aquest acte va ser presidit pel President Jordi Pujol, i va comptar amb la presència de l'Alcalde de Barcelona, Narcís Serra. L'acte s'havia organitzat per mostrar el compromís de la Institució envers el projecte de candidatura. En un acte ple de simbolisme, el President Jordi Pujol va entregar a Serra una arca que contenia terra de les 38 comarques de Catalunya. En el transcurs de l'acte, el professor Pau Verrié va dissertar sobre la figura de Lucius Minicius²⁶. L'interès pel personatge no va decaure. A partir d'aquell moment seria un actiu de la candidatura de Barcelona⁹². El director del Museu Melcior Colet, Ricardo Sánchez²⁷, va fer una reproducció de l'estela d'Olímpia, i l'any 1989 la Secretaria General de l'Esport va encarregar al pintor Jordi Alumnà un mural del "*primer català campió olímpic*". A Lucius Minicius se li va dedicar un dels passejos més bonics que hi ha a la ciutat, a l'esplanada que va des de l'estadi Lluís Companys fins a la Plaça Europa, en el cor de l'anella olímpica. No he trobat cap notícia de la inauguració en els diaris. La data que apareix en el *Diccionari Nomenclàtor* és el 14 desembre de 1984 i pot ser que correspongui al moment en què es va aprovar el nom, però si és així cal tenir en compte que no estava fixada la ubicació, ja que encara no s'havien concedit els Jocs Olímpics a la ciutat, ni tampoc estava construïda l'esplanada. Un altre fet que confirma aquesta suposició, és que a principis de l'any 1991 encara apareixen *Cartes al Director* a *La Vanguardia* sol·licitant que un carrer de la ciutat porti aquest nom²⁸. Un fet singular relacionat amb aquest personatge és que el periodista

25 *La Vanguardia*, 27 d'agost de 1972.

26 *El Mundo Deportivo*, 18 d'octubre de 1981.

27 Ricard Sánchez ha ocupat al llarg de la seva vida diversos càrrecs directius en federacions esportives catalanes i espanyoles (atletisme, natació, etc.) i va ser President de la Federació Espanyola de Pentatló Modern. Director de la residència Joaquim Blume de Barcelona (1960-1990) i membre de l'Assemblea del Comitè Olímpic Espanyol des de 1967.

28 *La Vanguardia*, 11 de febrer de 1991.

PLAÇA DEL PADRE
EUSEBI MILLÁN

Latitud: 41.367278
Longitud: 2.146268

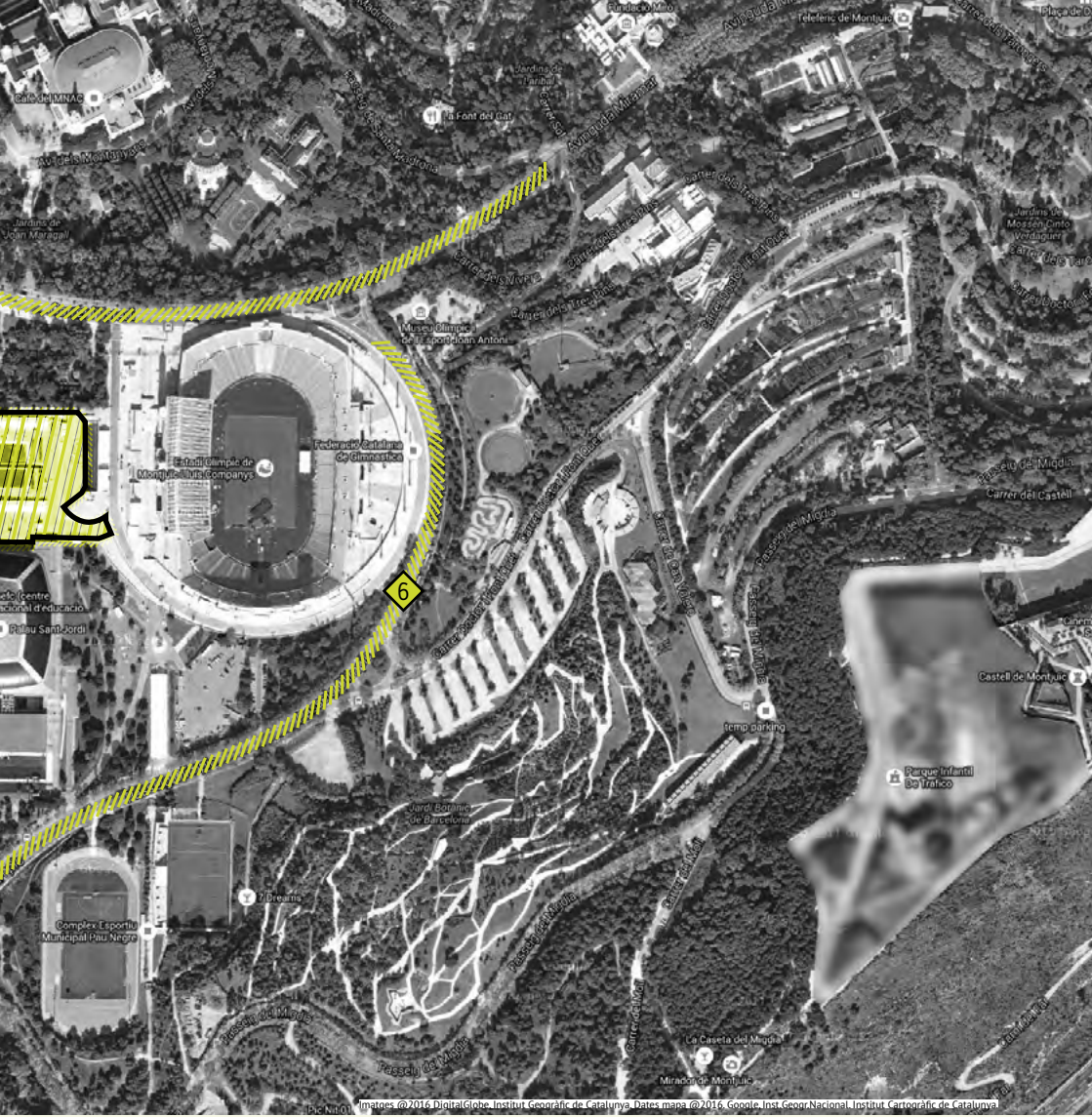
AVINGUDA DE
L'ESTADI

Latitud: 41.366347
Longitud: 2.152272

PASSEIG
MINICIUS NATAL

Latitud: 41.364405
Longitud: 2.153685

Big Ant 01 Imatges © 2016 DigitalGlobe, Institut Geogràfic de Catalunya. Dades mapa © 2016, Google, Inst. Geogr. Nacional, Institut Cartogràfic de Catalunya.

4

**CARRER PIERRE
DE COUBERTIN**

Latitud: 41.363237

Longitud: 2.147881

5

**CARRER JOCS
DEL 92**

Latitud: 41.362564

Longitud: 2.147413

6

**PASSEIG
OLIMPIC**

Latitud: 41.36241

Longitud: 2.155645

esportiu Carles Pardo²⁹ li va dedicar una novel·la de ficció, *Cinco Días en Olimpia*³⁰, amb la qual va guanyar la primera edició del concurs de novel·la esportiva promocionada per la revista *Don Balón*.

A la muntanya més olímpica i esportiva del món, Montjuïc, encara hi ha un carrer i una plaça dedicats a persones vinculades a l'esport. La primera la trobem vorejant l'anella olímpica, entre l'Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya i el Camp Municipal de Beisbol Pérez de Rozas. Allà es troba el carrer dedicat al restaurador dels Jocs Olímpics Moderns i Fundador del Comitè Internacional Olímpic, **Pierre Fredy de Coubertin** (1863-1937), baró de Coubertin, qui va ocupar la presidència del Comitè Internacional Olímpic de 1896 a 1925. Durant la dècada dels anys vint, Pierre de Coubertin era coneixedor que Barcelona aspirava a organitzar uns Jocs Olímpics. L'interès olímpic de Catalunya el coneixeria de bona tinta, ja que mantindria una fluida correspondència amb l'esportista, dirigent i periodista Josep Elias i Juncosa *Corredisses*. Una prova d'aquest reconeixement vindria amb la concessió³¹ de la *Copa Olímpica* a la Confederació Esportiva de Catalunya³². Els dirigents catalans van treballar amb la ment posada en els Jocs Olímpics de 1924, però Coubertin va maniobrar per tal de concedir-los a la seva ciutat, París, ja que volia donar-li una segona oportunitat després del desgavell organitzatiu dels Jocs Olímpics de 1900. Coubertin també va arribar a conèixer Barcelona personalment, ja que la va visitar després de deixar el càrrec de President, a principis de novembre de 1926, i va anar-hi acompanyat de la seva dona Maria Rothan i la seva filla René. Durant la visita, Narcís Masferrer, com a director de la revista esportiva *Stadium*³³, li va demanar una frase o un autògraf a Coubertin per poder publicar a la revista. Aquest li va enviar una carta escrita per ell, on deia: "*Antes de venir a Barcelona, creía saber lo que era una ciudad deportiva*"³⁴. Més endavant, per tal d'aclarir què volia dir, Coubertin va enviar una altra carta a Masferrer on li escrivia: "*Sí, Barcelona es una ciudad soberbiamente deportiva. Pero*

29 Carlos Pardo (1919-2004) va estar vinculat tota la seva carrera periodística a *El Mundo Deportivo* i va iniciar la seva carrera de periodista olímpic a Saint Moritz l'any 1948.

30 Pardo, Carlos. *Cinco Días en Olimpia*, Ediciones don balón S.L. 1992.

31 Aprovada a la 20a Sessió del Comitè Internacional Olímpic a París del 7 al 10 de juny de 1922.

32 *El Mundo Deportivo*, 9 de juny de 1922.

33 *Stadium*, revista il·lustrada de Sports era bimensual. Va aparèixer l'any 1911 i va deixar de publicar-se l'any 1930. El seu Director va ser en Ricard Cabot Montal, qui va ocupar el càrrec de President de la Federació Catalana de Clubs de Futbol, i va participar en la fundació de la Confederació Esportiva de Catalunya i Sindicat de Periodistes Esportius.

34 *Stadium*, 15 de novembre de 1926.

*que se guarde celosamente a sí misma para conservarse tal, porque el espíritu deportivo es una flor delicada, fácil de marchitarse*³⁵. La frase de Coubertin, de la mateixa manera que Lucius Minicius, també es va convertir en un actiu del dossier de candidatura de Barcelona⁹². La data que apareix en el Diccionari Nomenclàtor és el 15 de maig de 1992. En tot cas, cal fer esment que dos mesos després, el 15 de juliol de 1992, el periodista Mercé Varela presentava a l'Ateneu Barcelonès, i amb presència de'n Joan Antoni Samaranch, la primera biografia en català d'aquest personatge³⁶.

L'última plaça, dedicada al pare escolapi **Eusebi Millán i Alonso** (1886-1956), és gairebé desconeguda i està situada a l'Avinguda dels Muntanyans, darrere del Poble Espanyol, justament davant del seu pàrquing d'autocars. Eusebi Millán està considerat per a tothom com l'introduïdor del bàsquet a Espanya. El va importar a les nostres terres des de l'illa de Cuba, on va estar exercint tasques com a docent. El 1921 va promoure la seva pràctica entre els alumnes de les Escoles Pies del carrer Sant Antoni. Allà va deixar de costat l'esport rei, el futbol. Un any després fundaria el primer equip de bàsquet, el Laietà. Va promoure el primer partit de bàsquet, que es va disputar un fred diumenge de desembre amb l'Europa com a contrincant. El següent pas va ser la creació l'any 1923 de la primera lliga regional, en la qual van participar un total de vuit equips. Precisament aquell mateix any es van constituir les federacions espanyola i catalana de bàsquet. Aquest esport ja s'havia jugat abans d'aquestes dates a l'Escola Vallparadís de Terrassa l'any 1913³⁷ de la mà del pedagog Emili Homs. No obstant, aquest fet no pot restar cap mèrit a la tasca impulsora portada a terme per el pare Millán. En el *Diccionari Nomenclàtor* no consta cap data que faci referència a aquesta plaça i tampoc hi he trobat cap referència a la premsa. Finalment, preparant l'exposició *100 anys de basquetbol a Catalunya*, l'historiador Lluís Puyalto de la Fundació del Bàsquet Català, em va facilitar una carta enviada per l'arquitecte cap del servei de la Unitat Operativa del Pla de la Ciutat al nebot del pare Millán, Joan B. Casas i Cubells, en la qual li comunicava que el 7 de juliol de 1987 l'Alcaldia havia donat l'aprovació per donar el nom d'una plaça, ubicada a Montjuïc, al pare Eusebi Millán. Tanmateix, cal destacar que Joan B. Casas s'havia adreçat a l'Ajuntament de Barcelona sol·licitant posar el nom del seu oncle a una estació de la nova línia 2 del Metro de Barcelona. Jordi Vergés, cap de Relacions Públiques de Ferrocarril Metropolità S.A. el febrer de 1988 li va contestar: “*ho tindrem*

35 *El Mundo Deportivo*, 8 de novembre de 1986.

36 *La Vanguardia*, 16 de juliol de 1992.

37 *Crònica Social* (Diari de Terrassa), 4 de març de 1913 i *El Mundo Deportivo*, 13 de març de 1913.

en compte en els nostres estudis de planificació”. La veritat és que el nom de la plaça ja apareix a la *Guia Urbana de Barcelona (32a edició)* editada per en Josep Pàmies Ruiz i publicada el 1992-93.

Cal destacar també que hi ha dos parcs dedicats a reconeguts esportistes: Joaquim Domingo i Sánchez, i Mariano Cañardo i Lacasta. El parc de **Joaquim Domingo i Sánchez** (1917-1981) està situat a prop de l'Estació de Sants, entre els carrers Vallespir, Badalona, Comtes de Bell-lloc i passeig de San Antoni. Si bé en el *Nomenclàtor* s'indica la data del 22 d'abril de 1999, és ben cert que les edicions del 12 d'abril de *La Vanguardia* i *El País* ja informaven d'aquest nou equipament construït en un terreny abandonat, que va costar a les arques municipals 30 milions de les antigues pessetes. No obstant, la inauguració oficial es va celebrar el 29 d'abril amb la presència de l'Alcalde Joan Clos³⁸, la vídua Josefina Montforte i el seu fill Jaume. La proposta de donar el nom de Domingo als jardins va partir de Miquel Roig i del club al qual va estar lligat tota la seva vida, el club billar Sants. L'història esportiva de Joaquim Domingo és impressionant: es va proclamar 3 vegades campió del món de billar artístic, 8 vegades campió d'Europa de diverses modalitats i va obtenir més de 120 títols de campió d'Espanya i Catalunya. En el decurs de la seva vida va rebre diversos guardons, entre ells la medalla d'or del Consejo Superior de Deportes, que li va lliurar personalment el Rei Joan Carles I, i tres medalles d'or de la ciutat de Barcelona. L'altre jardí està dedicat al ciclista **Mariano Cañardo i Lacasta** (1906-1987), un ciclista nascut a Olite (Navarra), molt estimat a casa nostra i que va iniciar el seu palmarès esportiu amb la Volta Ciclista a Catalunya el 1928. El jardí està situat al barri d'Horta i és l'antesala del Velòdrom de Barcelona. Cañardo és l'home rècord de La Volta. L'ha guanyada en set ocasions. Altres triomfs destacats són dues etapes de la Vuelta a Espanya i una al Tour de França l'any 1937. També va guanyar en quatre ocasions el Campionat d'Espanya en ruta. En el Museu Olímpic i de l'Esport Joan Antoni Samaranch s'exhibeix una de les seves bicicletes. L'única data que podem fer constar és la que apareix en el *Diccionari Nomenclàtor* el 14 de juny de 1991.

Hi ha altres carrers, parcs i jardins amb l'etiqueta esportiva, però no s'han dedicat a la memòria de cap persona. La majoria estan relacionats amb els Jocs de Barcelona⁹², a excepció de l'Avinguda de l'Estadi, el carrer dels II Jocs Mediterranis, el carrer dels Esports, els jardins de Piscines i Esports i els parcs esportius de Can Dragó i de la Mar Bella.

38 *El Mundo Deportivo* 30 d'abril de 1999.

MARIÀ
CAÑARDO
I LACASTA

^ JARDINS DE MARIÀ CAÑARDO
LACASTA, 08035 BARCELONA,
BARCELONA, ESPANYA

Latitud: 41.437218

Longitud: 2.148395

En el *Diccionari Nomenclàtor* no consta cap data oficial de l'aprovació o inauguració de l'**avinguda de l'Estadi**. La primera referència trobada és un anunci de l'Exposició Internacional de Barcelona, on s'informa al públic dels *Grandes Festivales en el Estadio* i al final del mateix hi ha escrit: "*hoy sábado por la noche, gran Castillo de Fuegos Artificiales en la Avenida del Estadio*". L'Exposició Internacional s'havia inaugurat el 19 de maig de 1929 i l'estadi, un dia després. A diferència d'avui dia, on a la porta principal de l'estadi s'accedeix des de la Plaça Nemesi Ponsati i el passeig Minicius Natalis, el 1929 l'accés es feia des de l'Avinguda Internacional, flanquejada per diversos Palaus de l'Exposició. És probable que la via d'accés secundària, que no tenia nom, es bategés amb un nom fàcil i identificador: Estadi. Segons el *Diccionari Nomenclàtor*, el **carrer dels II Jocs Mediterranis**, que abans es deia Avinguda del Príncep, es va aprovar o inaugurar el 29 de juliol de 1959. No obstant, hi ha una petita errata, ja que s'esmenta que recorden *els Jocs celebrats a Barcelona l'any 1958* quan, de fet, la competició va dur-se a terme l'any 1955. Aquests Jocs són el primer esdeveniment olímpic organitzat a Espanya i va servir a la ciutat per projectar-se internacionalment³⁹. El Regidor d'Esports, Joan Antoni Samaranch, va ser qui va presentar la proposta d'anomenar un carrer "II Jocs Mediterranis de 1955" en el Ple Municipal del 24 de març de 1956⁴⁰. En Samaranch va demanar en aquella ocasió que un dels carrers del *Nou Camp*, que estava construint el club blaugrana, portés aquest nom. En el Ple Municipal del 31 d'octubre de 1956⁴¹ va tornar a insistir, afegint-hi una nova proposta: dedicar un carrer al General Moscardó. La proposta va ser aprovada en el Ple Municipal del 28 de febrer de 1958⁴², però en un emplaçament diferent, un dels laterals del Palau d'Esports. Actualment, aquest carrer, curiosament, com ja s'ha esmentat anteriorment, es diu Joaquim Blume. Finalment, el carrer II Jocs Mediterranis s'ubicaria al costat del carrer Moscardó.

El **carrer dels Esports** està ubicat en el districte de Sarrià-Sant Gervasi i condueix directament al complex d'instal·lacions esportives de Can Caralleu, inaugurades l'any 1968, essent Regidor d'Esports de Barcelona Pau Negre. No obstant, la data que figura en el *Diccionari Nomenclàtor* és el 10 d'octubre de 1980. Els **Jardins de Piscines i Esports** tenen més història. La primera referència del camp de Piscines i Esports és de febrer de

39 Pernas, Juli. *Barcelona, els Jocs Mediterranis 1955*. Ed. Fundació Barcelona Olímpica, 2012.

40 *La Vanguardia* 23 de març de 1956.

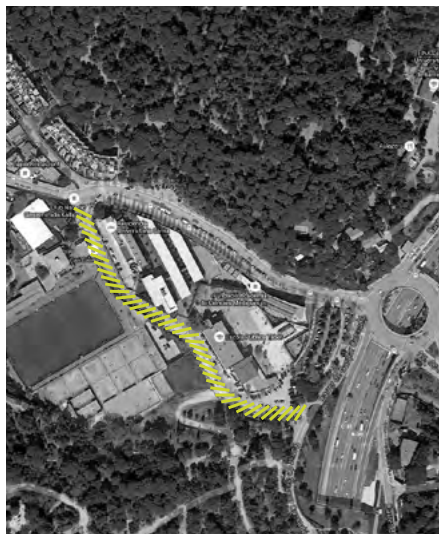
41 *La Vanguardia*, 1 de novembre de 1956.

42 *La Vanguardia*, 1 de març de 1958.

✓ CARRER DELS II JOCS
MEDITERRANIS

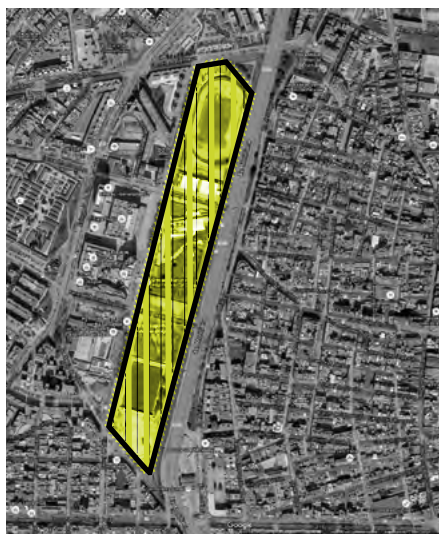
✓ CARRER DELS
ESPORTS

✓ JARDINS DE
PISCINES I ESPORTS

✓ PARC ESPORTIU
DE CAN DRAGÓ

1935. La secció dedicada al futbol de *La Vanguardia* recollia que aquell mes el Campionat de Catalunya Escolar es disputaria en aquell espai privat, “*ya que el propietario de aquellos terrenos ha prometido tenerlos habilitados con casetas y duchas para los jugadores para el día 16 de los corrientes*”⁴³. A l'abril es van disputar partits del Campionat de Catalunya de beisbol, “*en el futuro campo titulado ya de 'Piscinas y Deportes'*”⁴⁴. Va ser un espai molt concorregut després de la guerra i fins a finals de la dècada dels anys seixanta, especialment els estius amb les seves revetlles. Va tancar les seves portes el 26 d'octubre de 1986, però va tornar a la vida (com a mínim no se'n va perdre el nom) a finals dels anys noranta. El mes de desembre de 1998, l'Alcalde Joan Clos va inaugurar el nou espai: un gimnàs soterrani i una piscina descoberta. L'estiu de 1999 es va incrementar l'oferta d'aquest espai amb un multicine, restaurants, cafeteries, botigues, un parc i pàrquing. En el *Diccionari Nomenclàtor* apareix com a data el 29 de febrer de 2008.

En els antics terrenys de la RENFE, situats a l'entrada de Barcelona a l'Avinguda de la Meridiana, es va construir el **Parc Esportiu de Can Dragó**. La primera fase de la instal·lació (pista d'atletisme i pavelló) es va inaugurar l'1 d'abril de 1990, amb una prova atlètica de la qual només es van disputar quatre edicions: *Vivicità*. Va ser una cursa organitzada per la Unió Italiana Sport Popolare (UISP) que es va disputar de manera simultània a 41 ciutats del món, 35 de les quals eren italianes. El parc es troba entre el camp de futbol de l'Alzamora, al passeig d'Andreu Nin, i la piscina descoberta. La primera data que figura en el *Diccionari Nomenclàtor* és el 15 de maig de 1992. El **Parc Esportiu de la Mar Bella** és la continuació del Passeig Marítim de la Mar Bella i hi trobem el pavelló construït amb motiu dels Jocs Olímpics de 1992 on es van dur a terme les competicions de bàdminton. L'equipament va ser inaugurat el 23 de maig de 1992 amb la presència de l'Alcalde Pasqual Maragall. En el *Diccionari Nomenclàtor* figuren l'espigó i la platja, aquesta amb data del 30 d'octubre de 1991, però no he trobat cap referència del parc.

Els Jocs Olímpics de Barcelona el 1992 van propiciar que a molts carrers, places i parcs es donessin noms relacionats amb els Jocs i l'Olimpisme. Tot vorejant l'anella olímpica, i partint tots dos de l'Avinguda de l'Estadi, trobem el **passeig Olímpic** i el carrer **Jocs del 92**. Els altres indrets es troben al Districte de Sant Martí. Finalitzats els Jocs Olímpics, diversos carrers del barri de la Vila Olímpica es van batejar amb el nom de ciutats olímpiques. En el *Diccionari Nomenclàtor* apareix, per a tots, la data del 19 de gener de

43 *La Vanguardia*, 8 de febrer de 1935.

44 *La Vanguardia*, 10 d'abril de 1935.

^ PARC ESPORTIU DE LA MAR BELLA,
08005 BARCELONA, BARCELONA,
ESPANYA

Latitud: 41.397902

Longitud: 2.209346

1993. Els noms de les ciutats de **Saint Louis** (1904)⁴⁵, **Estocolm** (1912); **Anvers** (1920), **Amsterdam** (1928), **Los Angeles** (1932), **Hèlsinki** (1952), **Melbourne** (1956), **Munic** (1972), **Moscou** (1980) i **Seül** (1988) estan situats en les dues illes que hi ha entre els carrers del Dr. Trueta, Joan Miró, Arquitecte Sert i l'Avinguda Icària. La ciutat d'**Atlanta** (1996), dóna nom a uns jardins que hi ha dintre de l'illa que conformen els carrers Ramon Trias Fargas, Salvador Espriu, Marina i l'Avinguda Icària. Les altres ciutats olímpiques que no hi figuren és perquè ja existien, com és el cas de **Roma**, seu l'any 1960 (es va inaugurar el carrer l'any 1907); **Londres**, seu durant els anys 1908, 1948 i 2012 (1922); **París**, seu els anys 1900 i 1924 (1922); **Tòquio**, seu els anys 1964 i 2020 (1955); **Berlín**, seu l'any 1936 (1942); **Atenes**, seu l'any 1896 i 2004 (1944) i **Rio de Janeiro**, seu el 2016 (1973)⁴⁶. El *Diccionari Nomenclàtor* només fa referència a Berlín i a Atenes com a seu dels Jocs Olímpics, però és evident que a la ciutat alemanya se li va assignar per l'estreta amistat amb l'Alemanya nazi d'aquella època. El més curiós és que hi ha dues ciutats olímpiques que no disposen de carrer i, per tant, no apareixen en el *Nomenclàtor*. D'un costat, **Mont-real**, que va organitzar els Jocs Olímpics l'any 1976 i d'altra banda, **Mèxic Districte Federal**, que va ser la seu olímpica l'any 1968. No obstant, en aquest últim cas cal destacar que sí que existeix el carrer de **Mèxic** (país), ubicat entre l'Avinguda Rius i Taulet i la Gran Via de Les Corts Catalanes. La idea de posar als carrers noms de ciutats olímpiques no va agradar a tothom, un exemple clar n'és l'article *Bautizo con reparos*,⁴⁷ escrit pel periodista Lluís Permanyer: "*nueve nombres de ciudades, por muy olímpicas que sean, teniendo ya la tan merecida de los Voluntarios Olímpicos y la de los Campiones, es un dispendio que no conduce a nada*".

En aquesta zona hi ha tres altres espais amb reminiscències olímpiques: el parc del Port Olímpic, la Plaça dels Campions i la Plaça dels Voluntaris Olímpics, tots ells situats damunt de la Ronda del Litoral, entre els carrers de Marina, Salvador Espriu, Frederic Mompou i l'Avinguda del Litoral. Val la pena destacar, en tot cas, que les dates que apareixen en el *Diccionari Nomenclàtor*, com ja hem esmentat anteriorment, són les *dates d'aprovació de la via o a l'any a partir del qual se'n té documentació*⁴⁸.

45 Entre parèntesi, la data d'organització dels Jocs Olímpics.

46 En aquests casos, entre parèntesi, les dates que apareixen en el *Diccionari Nomenclàtor*.

47 *La Vanguardia*, 22 d'octubre de 1992.

48 Parc del Port Olímpic, 1 d'agost de 1991; Plaça dels Campions, 19 de gener de 1993, i la Plaça dels Voluntaris Olímpics, el 24 de desembre de 1992. En el cas de les dues darreres, és segur que la data d'aprovació és anterior, ja que es van inaugurar abans, i el 22 d'octubre de 1992 va aparèixer a

L'actual **Parc del Port Olímpic** va ser durant els Jocs Olímpics de 1992 la *Plaça de les Banderes de la Vila Olímpica*, i el primer que es troba a l'entrada i al llarg del parc, són els pals on onejaven les banderes de tots els països participants presents en els Jocs Olímpics. En el parc, a més a més d'una variada vegetació, podem trobar dues escultures. La primera és obra del pintor Robert Llimós, que la va dedicar al seu fill Marc, mort en un accident. L'altre, situada en un petit estany, és del *Cobi*, l'avantguardista mascota dels Jocs Olímpics de Barcelona, obra del dissenyador Xavier Mariscal. Molt a prop hi ha la **Plaça dels Campions**, que va ser dissenyada pels arquitectes Oriol Bohigas, David Mackay i Josep Martorell, i deu el seu nom a una iniciativa d'*El Mundo Deportivo*, que va promoure la necessitat d'un lloc on recordar els medallistes olímpics de Barcelona 92, tot rendint tribut a esportistes llegendaris. La Plaça es troba protegida de les mirades dels transeünts a través d'un mur que l'envolta. Està dividida en tres espais i dos nivells. L'espai de l'entrada està una mica elevat i hi ha un petit bosc on es troba un podi de bronze, on s'indica el patrocini de *Vichy Catalán*. En el segon espai, a peu de carrer, hi ha cinc fileres alineades de rajoles amb una petita placa de bronze, en les quals figuren els noms dels 257 medallistes d'or de Barcelona 92, el seu lloc d'origen i l'esport practicat. El tercer espai torna a estar elevat i la meitat d'aquest sota d'un porxo. Està dedicat a esportistes llegendaris, que van deixar, de la mateixa manera que es fa al *Hollywood Boulevard de Los Angeles*, l'empremta de la mà a terra. Aquest projecte va comptar amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona, del COOB'92 i el patrocini de les empreses *Fontdor* i *Vichy Catalán*. A la inauguració, celebrada el 25 de setembre de 1992, van assistir el Tinent d'Alcalde, Lluís Armet, el Secretari General de l'Esport, Josep Lluís Vilaseca, el Regidor d'Esports, Enric Truño, i el Director del diari, Santi Nolla. També van assistir-hi alguns medallistes, dels quals els tres primers eren els llegendaris: el futbolista Di Stefano, el ciclista Eddy Merckx i l'escaquista Gary Kasparov⁴⁹. En el decurs del anys, el nombre de llegendes de l'esport es va incrementar amb els noms de Magic Johnson, Sergei Bubka, Ladislao Kubala, Pelé, Miguel Indurain i Johann Cruyff. El març de 1995, impulsat per la Federació Francesc Layret i l'Associació Cultural i Esportiva Nova Icària⁵⁰, es van afegir les plaques dels sis medallistes d'or paralímpics. En aquesta ocasió, l'acte va estar presidit per l'Alcalde Pasqual Maragall. A finals de 2006, una banda de lladres va robar la majoria de les plaques i la Plaça es va convertir a les nits en un dormitori

La Vanguardia un article de Lluís Permanyer on fa esment d'ambdues places.

49 *El Mundo Deportivo*, 26 de setembre de 1992.

50 *El Mundo Deportivo*, 26 de març de 1995.

◀ JARDINS
D' ATLANTA

Latitud: 41.364799

Longitud: 2.153971

✓ PLACA DELS
VOLUNTARIS

Latitud: 41.387813

Longitud: 2.196198

PLAÇA DELS
CAMPIONS

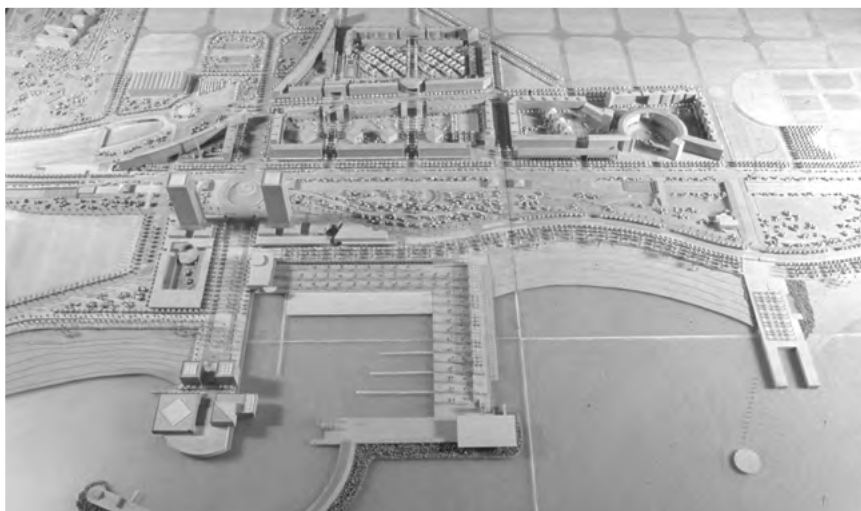
Latitud: 41.390419

Longitud: 2.199767

MAQUETES DEL PROJECTE URBANÍSTIC PER ALS JOCS DEL '92. GRÀCIES A AQUEST ESDEVENIMENT ES VA CONSTRUIR UN NOU BARRI, LA VILA OLÍMPICA DEL POBLENOU, I ES VA REGENERAR MONTJUÏC. EN TOTS DOS, VAN NÉIXER NOUS CARRERS I PARCS.

1 CARRER
ESTOCOLM

2 CARRER
SAINT LOUIS

3 CARRER
LOS ANGELES

4 CARRER
MELBOURNE

5 CARRER
SEÜL

6 CARRER
AMSTERDAM

7 CARRER
ANVERS

8 CARRER
HÈLSINKI

9 CARRER
MUNIC

d'indigents. El febrer de 2008, des de les pàgines de *El Mundo Deportivo* s'informava que els Mossos d'Esquadra i la Guàrdia Urbana, en una operació conjunta, havien recuperat quatre de les plaques robades, durant el desmantellament de dos magatzems dedicats a la compra-venda de coure i altres metalls, i que havien detingut a cinc persones⁵¹. A finals de 2010, l'Ajuntament de Barcelona va adequar novament la Plaça, substituint les plaques de bronze per unes de llautó per tal d'evitar la temptació de nous robatoris. L'últim espai singular és la **Plaça dels Voluntaris**, situada davant de la Torre Mapfre i l'Hotel Arts. La inauguració d'aquesta Plaça va coincidir amb els 10 anys de mandat de l'Alcalde Pasqual Maragall, acompanyat en l'acte per la Tinent d'Alcalde, Eulàlia Vintró; el Secretari General de l'Esport, Josep Lluís Vilaseca i per d'altres regidors. En la seva intervenció, Maragall va agrair el treball entusiasta dels voluntaris durant els Jocs Olímpics. Després, tots els assistents es van dirigir a l'Estació del Nord, on es va celebrar una festa, en la qual van participar l'Enric Hernáez, en Bocanegra, en Santi Arisa i la Salseta de Poble Sec, i on l'escriptor Ignasi Riera va llegir el *Manifest del Voluntari*.

No podem finalitzar aquest recorregut pels carrers, places, jardins i parcs *esportius* sense esmentar dos personatges relacionats amb l'esport, als quals se li va dedicar una avinguda i un carrer, però per d'altres motius. D'una banda, el filòleg i lingüista **Pompeu Fabra i Poch**, autor del *Diccionari General de la Llengua Catalana* (1932), apassionat del muntanyisme i del tennis. Pompeu Fabra també té el mèrit de ser el primer President de la Unió Catalana de Federacions Esportives. La UFEC, hereva de la Confederació Esportiva de Catalunya, es va fundar el 3 de juliol de 1933 a la seu de la Federació Catalana de Lluita en el carrer del Carme, número 30, principal. La junta electa estava presidida per en Pompeu Fabra i ocupaven les vicepresidències el baró de Güell, en Ramon Peypoch i en Josep Sunyol i Garriga. D'altra banda, el Doctor **August Pi i Sunyer**, metge i polític, va presidir la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona entre 1926, i durant la II República va ser membre del Consell de Cultura de la Generalitat de Catalunya. L'August Pi i Sunyer també va ocupar un espai en la història de l'esport, ja que va ser President del Comitè Olímpic Espanyol entre 1933⁵² i 1936. El carrer es troba al Districte de Les Corts, entre els carrers Pere i Pons i Doctor Ferran. La data d'aprovació que figura en el *Nomenclàtor* és el 29 de juny de 1987.

51 *El Mundo Deportivo*, 10 de febrer de 2008.

52 *La Vanguardia*, 15 de gener de 1936.

POMPEU
FABRA I
POCH

^ AVINGUDA DE POMPEU
FABRA, 08024 BARCELONA,
BARCELONA, ESPANYA

LATITUD: 41.414395

LONGITUD: 2.158648

AUGUST
PI I
SUNYER

^ CARRER DEL DR. AUGUST PI I
SUNYER, 08034 BARCELONA,
BARCELONA, ESPANYA

Latitud: 41.389878

Longitud: 2.124426

No podem negar que a la ciutat hi ha carrers, places i jardins amb noms esportius, però una ciutat amb tanta tradició esportiva com Barcelona i amb el seu compromís olímpic mereix disposar de més carrers dedicats a l'esport. Hi ha personatges que s'han guanyat merescudament un espai a la ciutat i considero que tenim un petit deute amb ells. Entre ells, podem citar Narcís Masferrer, Josep Elias i Juncosa o Joan Antoni Samaranch. En el cas d'aquest últim, s'han produït dues sol·licituds l'any 2012, any del 20è aniversari dels Jocs Olímpics de Barcelona. La primera va ser presentada pel grup municipal del Partit Popular el mes de juliol i demanava posar el nom de Samaranch a un carrer. El Tinent d'Alcalde, Jaume Ciurana, es va comprometre a presentar la proposta al *Nomenclàtor* per iniciar el procediment administratiu. La segona va ser presentada el novembre per l'associació *Sport Cultura Barcelona*, una entitat creada el 2004 pels clubs esportius i entitats més representatives de la ciutat⁵³, de la qual Samaranch va ser fundador i President d'Honor. Aquesta entitat va demanar a l'Alcalde, Xavier Trias, que l'actual Avinguda de l'Estadi canviés el seu nom pel de Joan Antoni Samaranch. Després de les eleccions municipals de 2015, l'actual equip de govern, presidit per l'Alcaldessa, Ada Colau, fins aquest moment no ha mostrat interès.

Per tal de finalitzar aquest recull hem d'esmentar tres coses. La primera, hem de ser capaços de rectificar els errors; si hi ha carrers dedicats a les ciutats olímpiques d'estiu, han de ser-hi totes. La segona, no sembla lògic que Barcelona, ciutat olímpica, li doni al restaurador dels Jocs Olímpics, Pierre de Coubertin, un carrer tan amagat, ja que mereix un espai més digne. I la tercera, una altra constatació: no hi ha cap carrer dedicat a una dona esportista o dirigent esportiva.

53 Círculo Equestre, FC Barcelona, Reial Club Nàutic, Reial Club de Tennis Barcelona, Reial Club de Polo, Club Natació Barcelona, Centre Excursionista de Catalunya, Reial Club Deportiu Espanyol, i Club Panathlon Barcelona.